

70 FAKTÓW Z ŻYCIA WOJCIECHA KĘTRZYŃSKIEGO

Julia Fostacz

Emilia Mroczyńska

Alicja Raszkiewicz

FAKT 1

Urodził się w Giżycku, 11 lipca 1838
r.

FAKT 2

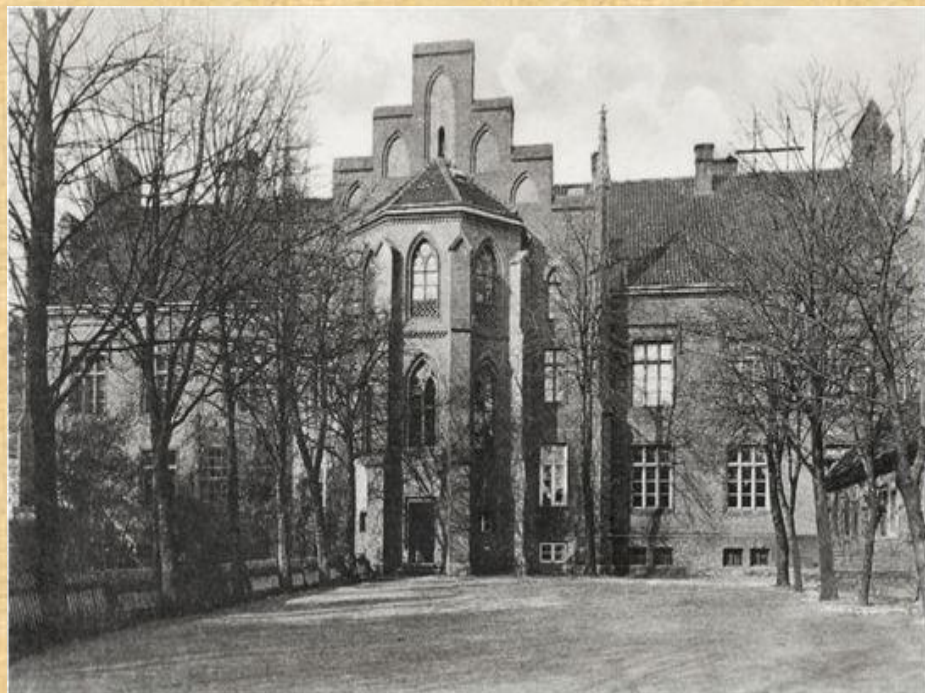
Urodził się jako Adalbert von Winkler

FAKT 3

Wywodził się ze szlacheckiej rodziny kaszubskiej herbu Cietrzew.

FAKT 4

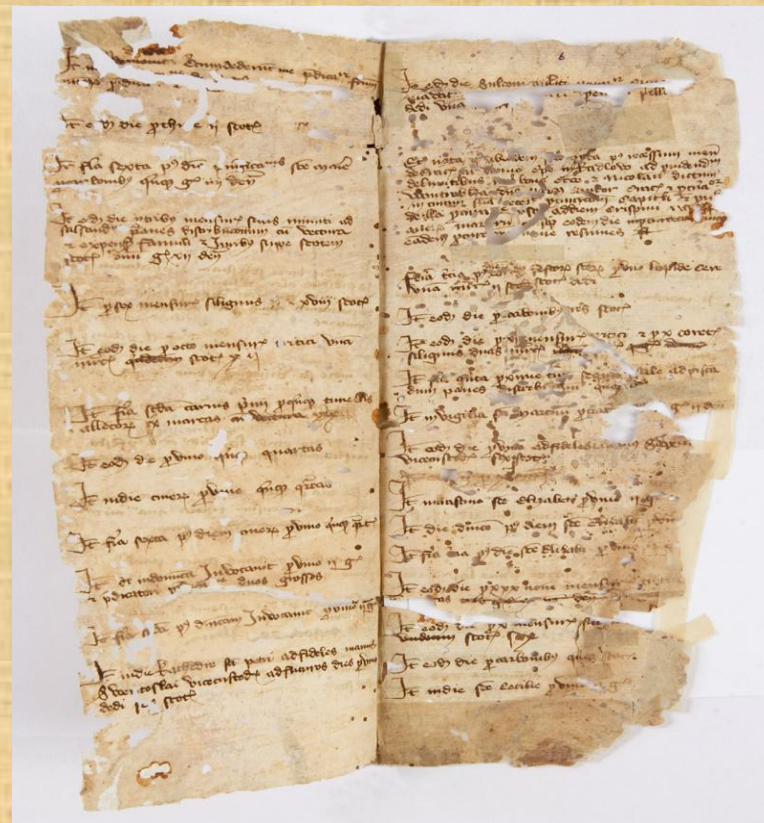
W latach 1853–1855 uczęszczał do progimnazjum w Giżycku.

FAKT 5

Od 1855 uczył się w Gimnazjum w Kętrzynie.

FAKT 6

W 1856 r. otrzymał list od siostry, z którego dowiedział się o polskim pochodzeniu.

FAKT 7

4. Rachunki i geometria: *Dobrze i dobrze*
 5. Krajoznawstwo: *Dobrze*

Nauki przyrodnicze.

1. Chemia: *Dobrze i dobrze*
 2. Fizyka: *Dobrze*
 3. Botanika: *Dobrze i dobrze*
 4. Zoologia: *Dobrze i dobrze*

Nauki fachowe.

1. Hodowla zwierząt domowych:
 a) ogólna hodowla, wł. anatomia i fizjologia zwierząt: *Dobrze*
 b) szczegółowa hodowla, karmienie, choroby zwierząt, mleczarstwo: *Dobrze*

2. Rolnictwo:
 a) uprawa roli: *Dobrze i dobrze*
 b) nawożenie: *Dobrze i dobrze*
 c) uprawa roślin: *Dobrze*
 d) uprawa łąk: *Dobrze i dobrze*
 e) sadownictwo i warzywnictwo: *Dobrze i dobrze*

3. Zarząd (organizacja, administracja) gospod. roln. i kalszkowość: *Dobrze i dobrze*

Nauki pomocnicze.

1. Miernictwo i niwelacja: *Dobrze i dobrze*
 2. Ustrój państwowy: *Dobrze i dobrze*
 3. Budownictwo: *Dobrze i dobrze*

W 1859 zdał egzamin maturalny.

FAKT 8

13 października 1859 r. rozpoczął studia historyczne na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Albertyna w Królewcu.

FAKT 9

Nr 33.
Gorńo

Wzięto się w Gorznie dnia dwadziestego trzeciego Tytuła ośmiesiąt trzydziestego piątego roku o godzinie drugiej popołudniu. Stawili się, Stawoznomy Mariluk, brat w Gorznie urodzony lat piętnastu mijały, w obecności kuzyna Ruty lat trzydziestu pięć i Natensza katuszka lat trzydziestu wsi mijały, gospodarzy z Gorznie, zgłosząc przyznanie Chrysta świętego, który z polecenia Konwokatora Generalnego Dyktaryi Radławskiej, tegoż dnia został ochrzczonym, przez podpisanego, a imię nadał mu Paweł, z przybranym Narwiszkiem z biu Włocławowski, a Radławskimi jego imionami byli Klemens Wilkowski Dniem Gorznie i Klara Ryszmystowa. Akt ten stawiającemu i świadkom zostawiony przez nas podpisany stawiającemu i świadkowi pisemnie.

Stęgi Balcwier Płaban Gorznie

FAKT 10

W 1861 przeprowadził urzędową zmianę imienia i nazwiska na Wojciech Kętrzyński.

Brał udział w powstaniu styczniowym przewożąc tajne dokumenty i broń.

FAKT 11

FAKT 12

11 września 1863 został aresztowany we wsi Jaroty za pomoc w organizowaniu broni na powstanie styczniowe.

Został uwięziony w Górnej Bramie w Olsztynie, a później przeniesiono go do twierdzy kłodzkiej.

FAKT 13

un̄ slabranibichi. du sla holoser-
nu. dah̄ houbit uon dem buch. dah̄ ho-
ubit stox ingin stuchin. undi
gene wvidur inder hurgi. dir gib-
tit got uonu himili. dah̄ du ir lo-
sis. si israhelischin menigi.

Vu uernemst ir lieben lute.
ich wil ir gerne sagen he-
deute. eine rede uile winne-
tame. da muget ir gerne
dencken ane. derne solde mich
nirh erdreihen. mahete ich ir ge-
niehen. uor den nidaren die ul
ofte phelagent lebesweren. des

Podczas pobytu w więzieniu przetłumaczył na łacinę swoją dysertację doktorską.....

FAKT 14

[illegible]

.....oraz poemat Wincentego
Pola na niemiecki.

FAKT 15

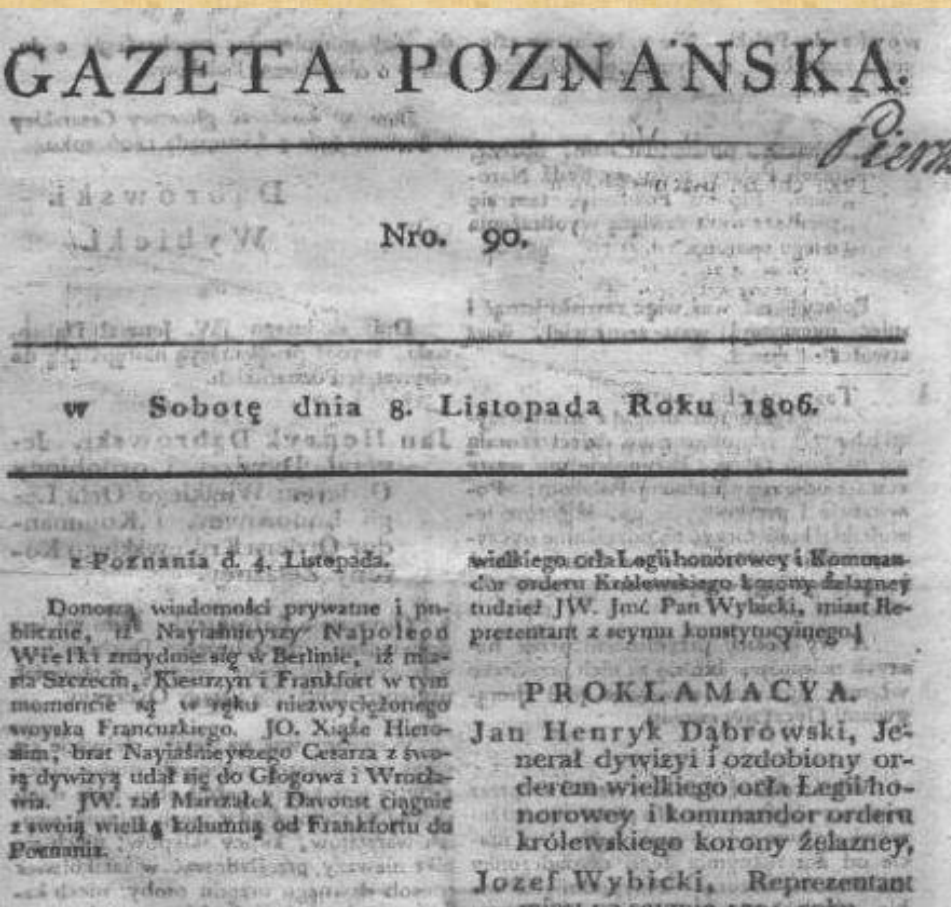
22 kwietnia 1866 r. wyszedł z twierdzy
kłodzkiej.

FAKT 16

Uczęszczał na uniwersytet w
Królewcu.

FAKT 17

Opublikował w "Gazecie Poznańskiej" pracę "O Mazurach".

FAKT 18

W latach 1868–1870 znalazł zatrudnienie jako bibliotekarz u J.K. Działyńskiego w Kórniku.

FAKT 19

Był uczniem wybitnego znawcy
średniowiecza, Wilhelma
Giesebrechta.

FAKT 20

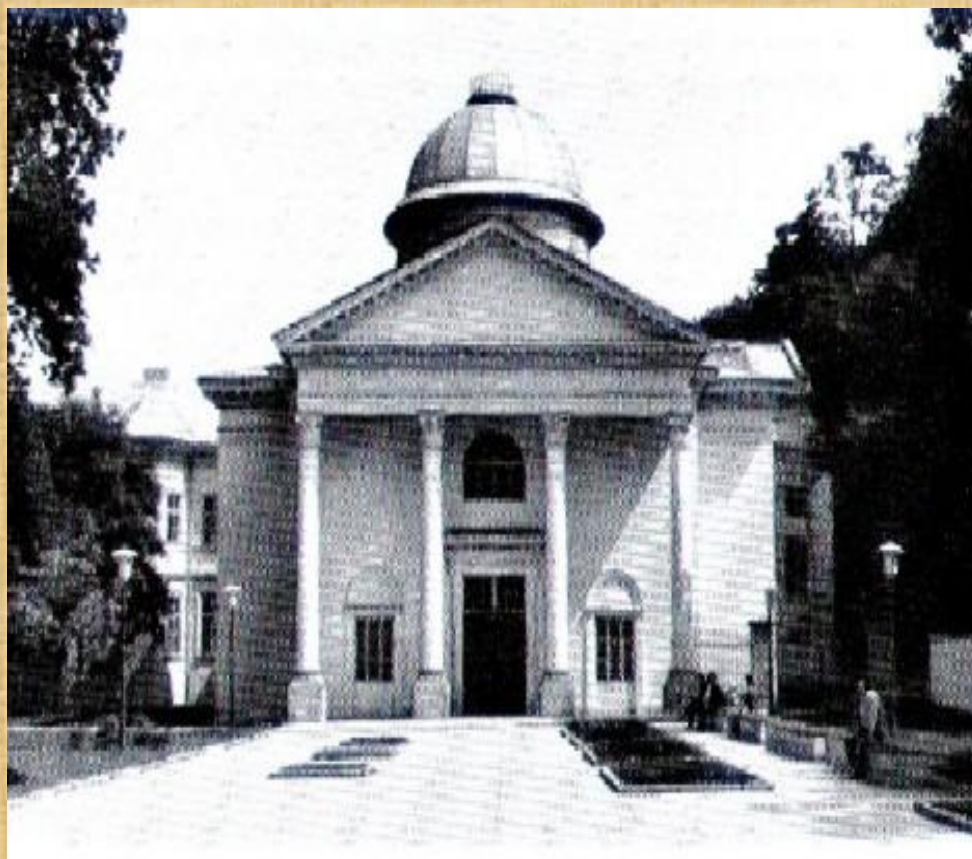
Interesował się średniowiecznymi
stosunkami polsko-niemieckimi, dziejami
Zakonu Krzyżackiego i historią
praojczyzny Słowian.

FAKT 21

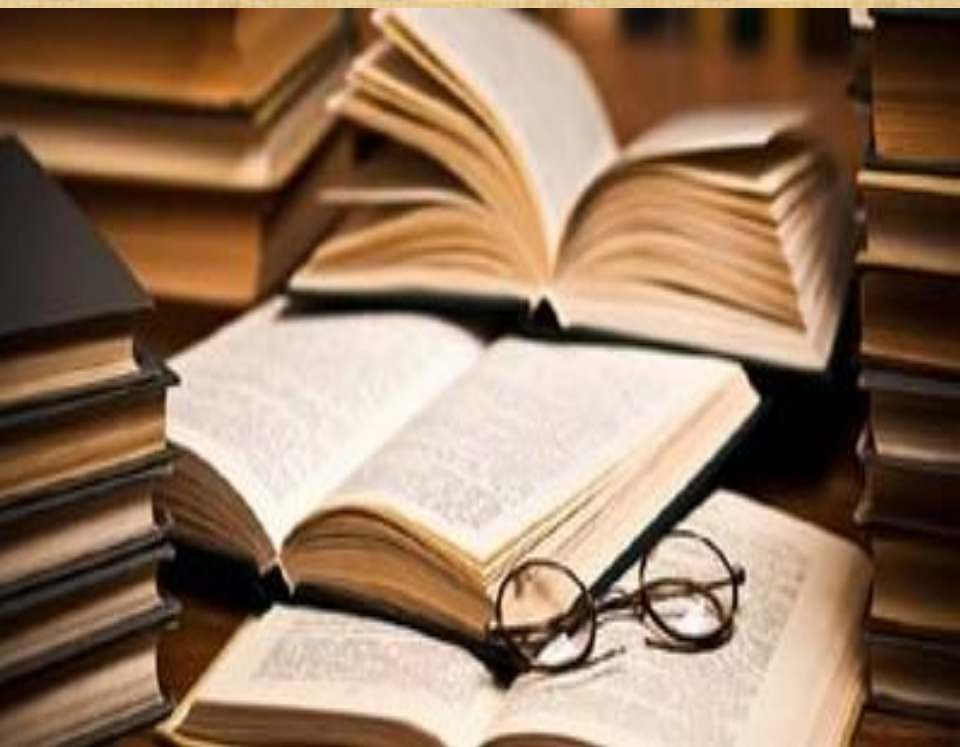
W 1882 roku opublikował dzieło
"O ludności polskiej w Prusiech
niegdys krzyżackich"

FAKT 22

Od 1873r. zaczął pracować w
Zakładzie im. Ossolińskich we
Lwowie jako sekretarz naukowy

FAKT 23

W 1874 roku został
kustoszem Zakładu im.
Ossolińskich we
Lwowie.....

FAKT 24

.....a od 1 listopada
1876 roku jego
dyrektorem

FAKT 26

FAKT 25

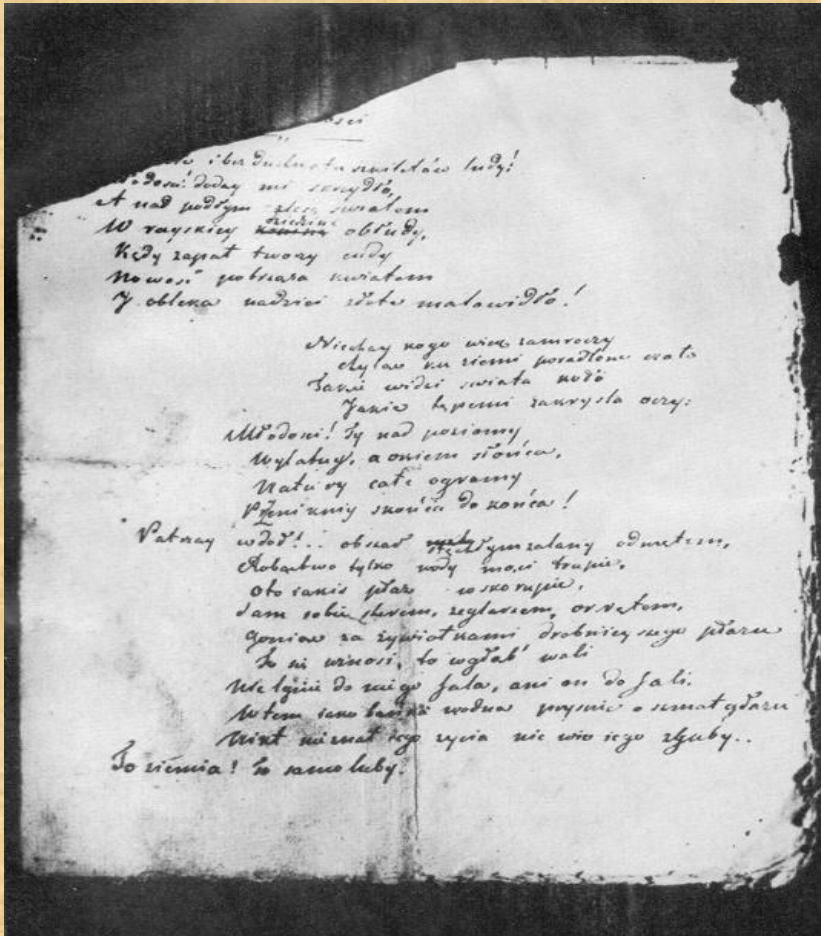

Dzięki staraniom Kętrzyńskiego Ossolineum uzyskało prawo do wydawania podręczników szkolnych.

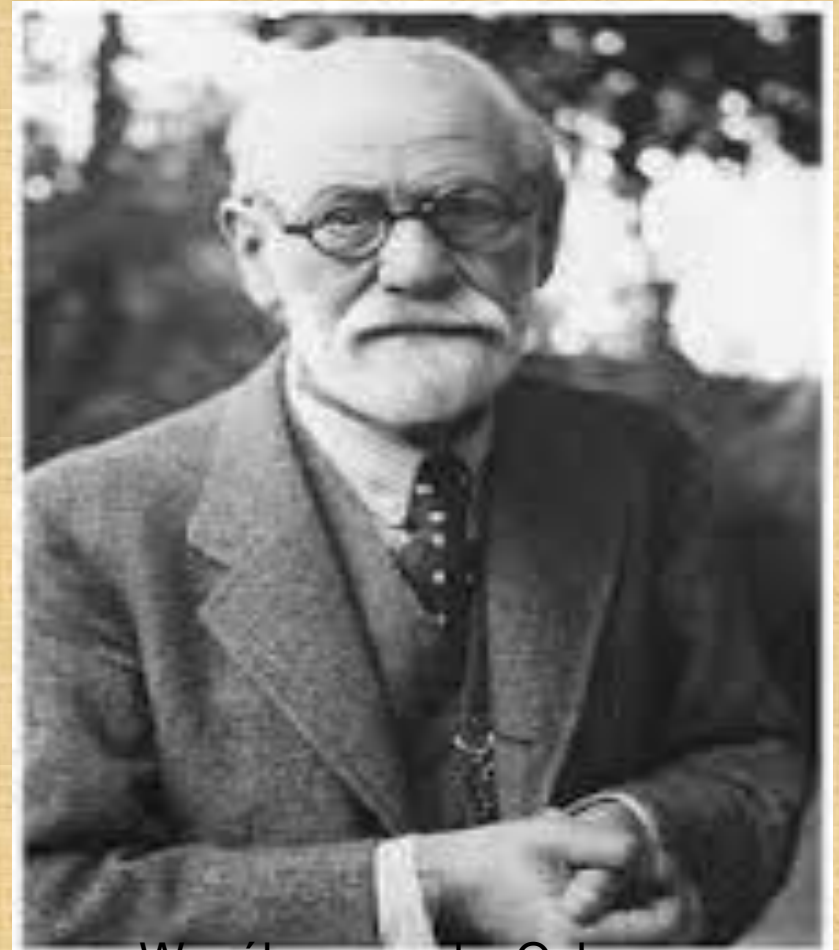
W 1903r. opublikował „ O powołaniu Krzyżaków przez księcia Konrada”

FAKT 27

Kętrzyński tłumaczył na niemiecki
wiersze Mickiewicza, Ujejskiego i
Pola.

FAKT 28

Współpracował z Oskarem Kolbergiem. Przekazał mu zbiór pieśni mazurskich, uzupełniając zbiory Gustawa Gizewiusza.

FAKT 29

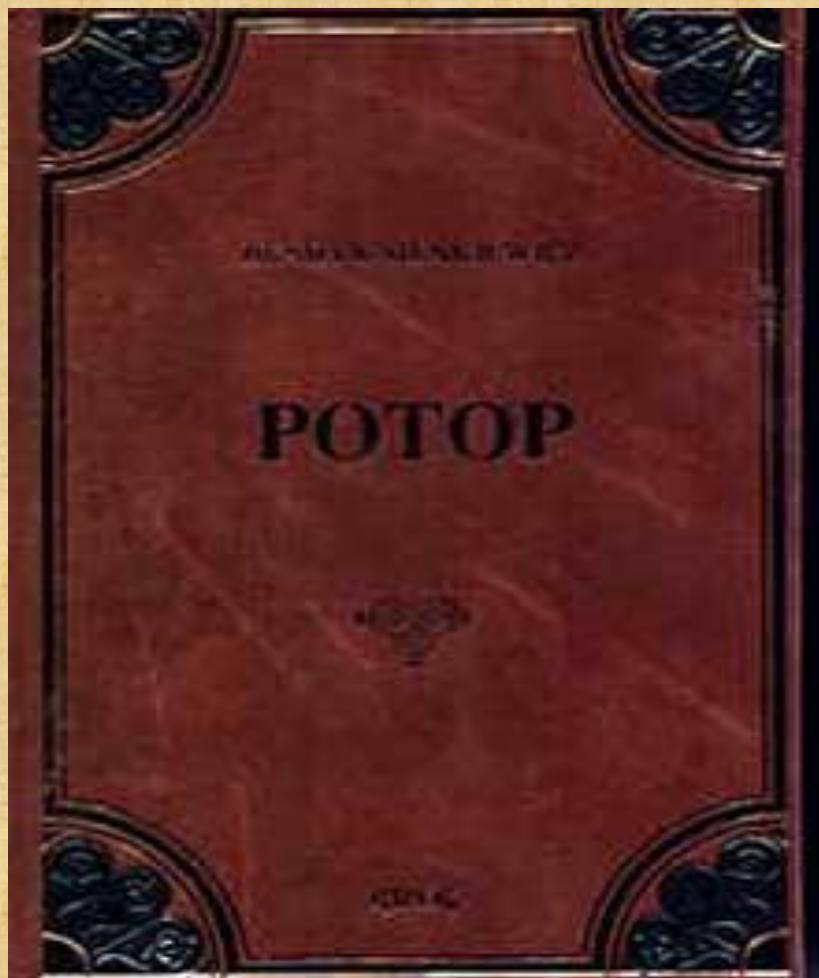
Część rodziny Kętrzyńskiego osiedliła się w Warszawie, a niektórzy z niej wyemigrowali do Kanady.

FAKT 30

Pamięć Wojciecha Kętrzyńskiego uczczono nadając w 1946 mazurskiemu miastu Rastembork nazwę Kętrzyn.

FAKT 31

Henryk Sienkiewicz pisząc „Potop”
korzystał z wiedzy Kętrzyńskiego.

FAKT 32

W 1886 r. wydał tomik „Ze
śpiewnika pewnego
zniemczonego”

FAKT 33

Zbiorek w 1886 roku we Lwowie został prawie w całym nakładzie wykupiony i zniszczony przez zaborczą policję austriacką...

FAKT 34

...a po kolejnym wydaniu, w 1938r. wydanie zniszczyli z kolei hitlerowscy okupanci.

FAKT 35

Mówi się, że Kętrzyński „wrócił Mazury Polsce, a Polskę Mazurom”.

FAKT 36

Wojciecha Kętrzyńskiego nazwano „rewindykatorem polskości” Mazur.

FAKT 37

Założył tajne Towarzystwo
Mazurskiej Inteligencji Ludowej

FAKT 38

Gazeta Lecka.

Prawdziwy Przyjaciół Ludu.

Rocznik XV.

Redaktor odpowiedzialny

M. Gerss

w Lecu w Wschodnich Prusach.

Zmierzony kosztuj a
rządów tamowy 15 fenów, a za rze-
del przez całą stronę 30 fen-
ów (3 trojaki) i trzeba je to sroby
kajego tygodnia do redakcyi
gazety przysłać

No. 11.

W Lecu, dnia 15. marca

1889.

Artykuł wstępny.

W Lecu dnia 13. marca 1889 r.

O stanie rzeczy w różnych krajach.

Ja n: „Kubulu. Dalibóg, we świecie, dajmie eie
plecie, i; lebwie zdżemy myślami z wypadkami, zawhe
nowyni. Gadaliómy między sobą ostatnym razem o nadobnym
Wsynowie, który się wolnym mianował atamanem kozackim i
o kide Derulebego we Francyi i jękuje o nich nam rozma-
wiać trzeba. Mamu jękuje oboć co się i wielkim procieim

Ja n: „Cesarz mądry wie dobrze, czego trzeba. A oprócz
tego jest i królom angielska tak blisko spotremwiony. Tóć to
rzecz niemożliwa, żeby w nieprzyjaźni z sobą żyć mieli.
Niebo nawiedził cesarzów Aleksandra i Franciszka Josefa i
króla Humberta I., króla siewyńskiego i dwuskiego i króla
wictemberskiego i pryncypenta bawarskiego i innych, to samo
się rozumie, że i do Anglii zaprzec trzeba.“

„Wiada wielka w koloniach niemieckich w Afryce
Zachodniej, dla tego, że tam dżimi łupcy hamborscy gorzałka
lub murzynski strasnie poją, co się i w innych koloniach euro-
pejskich dzieje. Włgonażce serca chrześcijaństwo między po-

Wspierał materialnie „Gazetę
Lecką” i „Mazura”

FAKT 39

24 sierpnia 1875r. w Kościerzynie
zawarł związek małżeński z
Wincentyną Klińską

FAKT 40

W 1881r. założył Komitet Niesienia
Pomocy Mazurom.

FAKT 41

Z małżeństwa z Wincentą miał syna
Stanisława Kętrzyńskiego.

FAKT 42

Jego wnuk nazywa się tak samo
jak on – Wojciech Kętrzyński.

FAKT 43

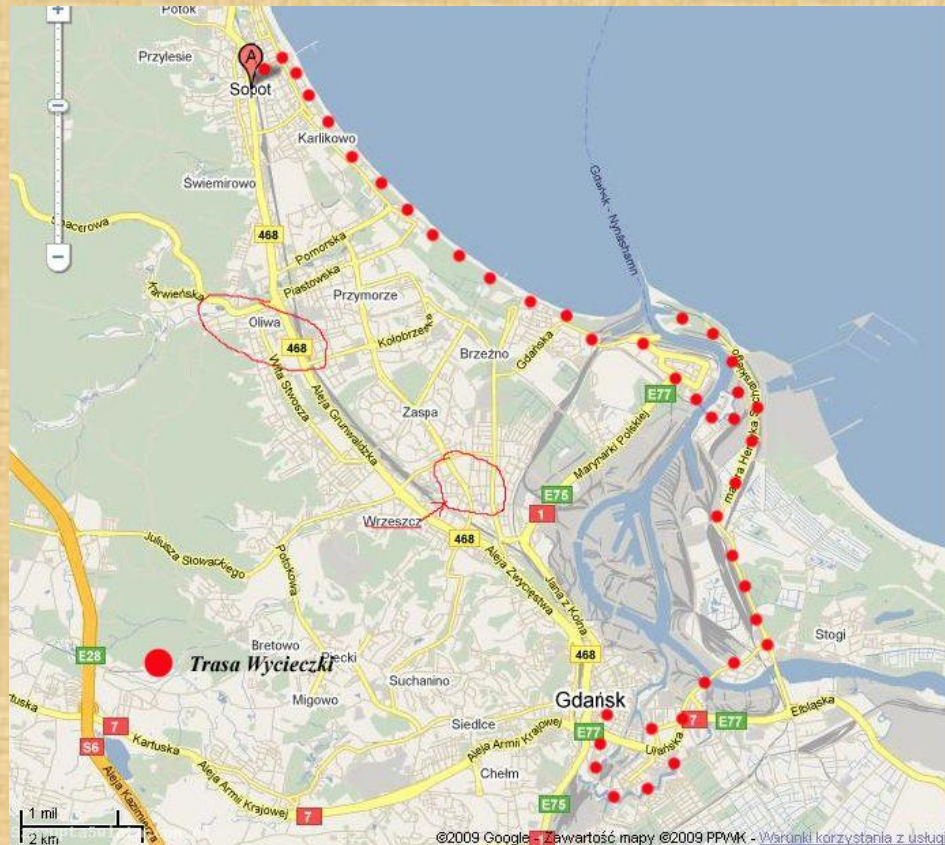
Swój pierwszy wiersz napisał w wieku 7 lat.

FAKT 44

W Poczdamie stworzył kilkadziesiąt wierszy, które później spalił oceniając je jako dziecinne.

FAKT 45

Podróżował po miastach i wsiach Pomorza i odnajdywał dokumenty i archiwa od dawna uważane za bezpowrotne zaginione.

FAKT 46

W lutym 1869 r. Towarzystwo Historyczno-Literackie w Paryżu powołało go na członka.

FAKT 47

W swych ostatnich latach Kętrzyński chorował na serce

FAKT 48

Wojciech Kętrzyński zmarł 15 stycznia 1918 roku we Lwowie, nie doczekawszy odzyskania przez Polskę niepodległości.

FAKT 49

Został pochowany na cmentarzu Łyczakowskim, niedaleko grobu Marii Konopnickiej.

FAKT 50

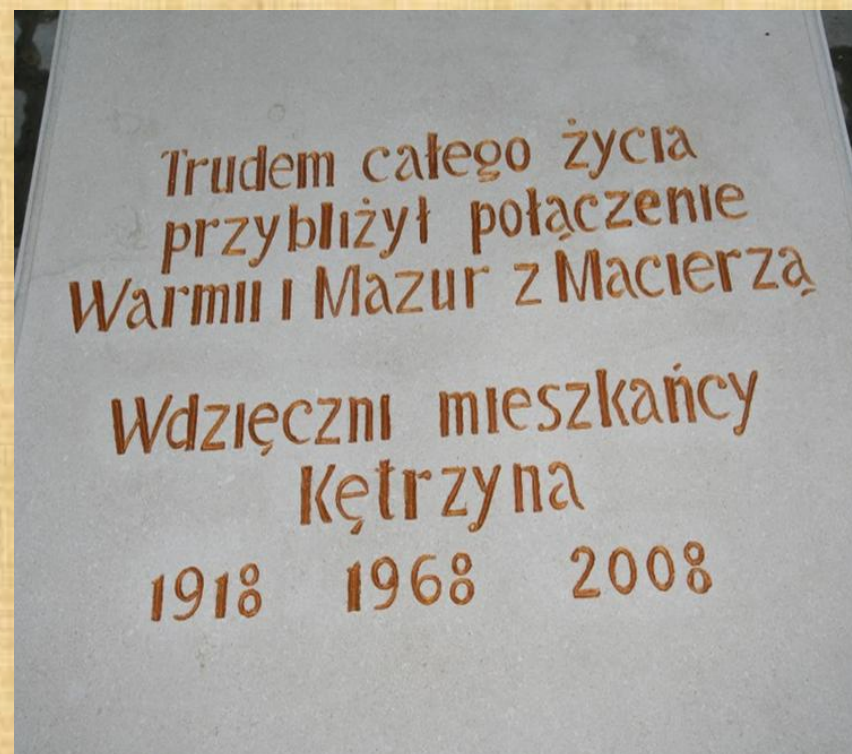
W czasie okupacji Lwowa, Sowietnicy bezczeszcząc cmentarz Łyczakowski, zniszczyli doszczętnie mogiłę Kętrzyńskiego

FAKT 51

Nazwiskiem jego nazwano wiele ulic osiedle w Olsztynie, a także wiele szkół oraz innych instytucji.

FAKT52

Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego ustanowił rok 2008 Rokiem Wojciecha Kętrzyńskiego na Warmii i Mazurach.

FAKT 53

Najbardziej głośne stały się jego "Szkice Prus Wschodnich", będące jakby kontynuacją wydrukowanej w 1872 r. broszury "O Mazurach", w której zwracał się o pomoc dla wynaradawianych Mazurów.

FAKT 54

Jego rozprawy naukowe dały nieomyślne świadectwo naszych praw do Pomorza, Prus Zachodnich i Wschodnich, do Królewca.

FAKT 55

Wojciech Kętrzyński cieszył się z sukcesów syna, który zdobył wysoką pozycję w społeczeństwie polskim i uzyskał katedrę uniwersytecką, której staremu Kętrzyńskiemu dać nie chciano.

FAKT 56

Ossolineum

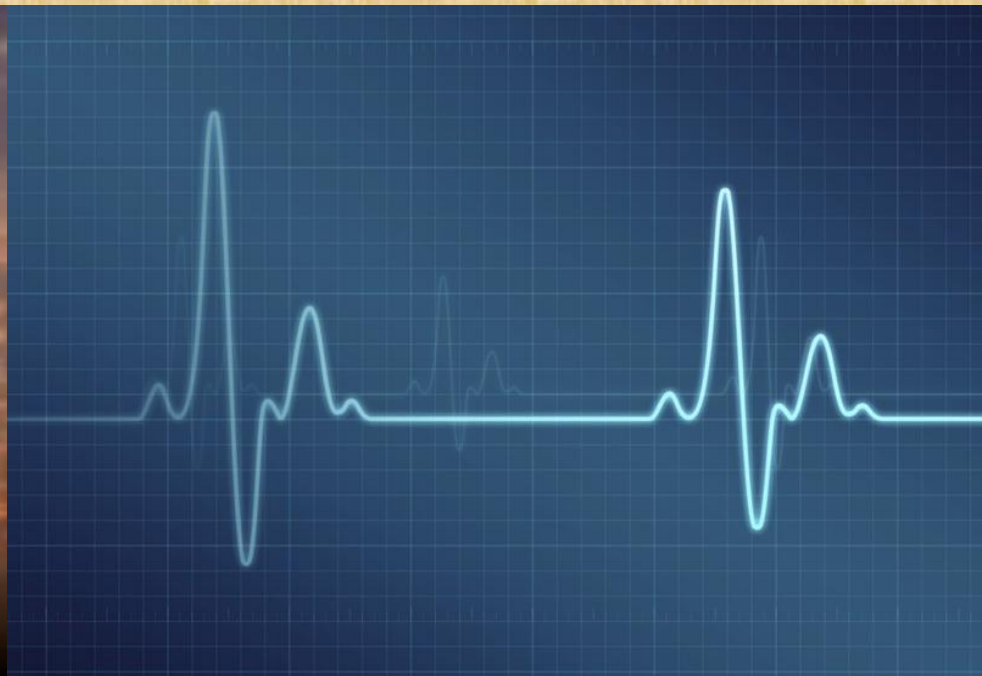
Z działalności społecznej i politycznej wycofał się na starość zupełnie. W pamięci współpracowników i uczniów pozostał tylko jako dyrektor, jako Bóg-Ojciec Ossolineum, jak go nazywano.

FAKT 57

Ksiądz Fijałek, z którym ściśle współpracował na polu naukowym zachęcał go do przejścia na katolicyzm. Te "jak on określał" polowanie na duszę długo były bezskuteczne. Masz jeszcze ksiądz czas "żartować" ja jeszcze nie umieram.

FAKT 58

Pod koniec 1917 roku pośliznął się na gołoledzi ulicznej i złamał nogę w biodrze. Liczył już wówczas prawie osiemdziesiąt lat. Wówczas zgodził się na zmianę wyznania.

FAKT 59

Przez pierwsze lata studenckie towarzyszyła Kętrzyńskiemu bieda, często głodował i był bez pieniędzy. Pomoc przyjaciół i profesorów pozwoliła mu przebrnąć przez trudny okres.

FAKT 60

Później otrzymał mieszkanie i płatne korepetycje u kupca, który serdecznie zaopiekował się młodzieńcem.

FAKT 61

Długoletnią pracą dobił się Kętrzyński
zupełnej niezależności materialnej, a
nawet pewnego dorobku.

FAKT 62

Wycofał się też na starość całkiem z
życia towarzyskiego.

FAKT 63

Na grobie Wojciecha Kętrzyńskiego na cmentarzu Łyczakowskim umieszczona została pamiątkowa tablica podkreślająca jego zasługi dla narodu polskiego.

FAKT 64

„Wielki syn Narodu Polskiego. Pracą całego życia przybliżył zespolenie Mazur i Warmii z Macierzą. Społeczeństwo województwa olsztyńskiego.”

FAKT 65

Szczególnie pociągały go nauki
humanistyczne

FAKT 66

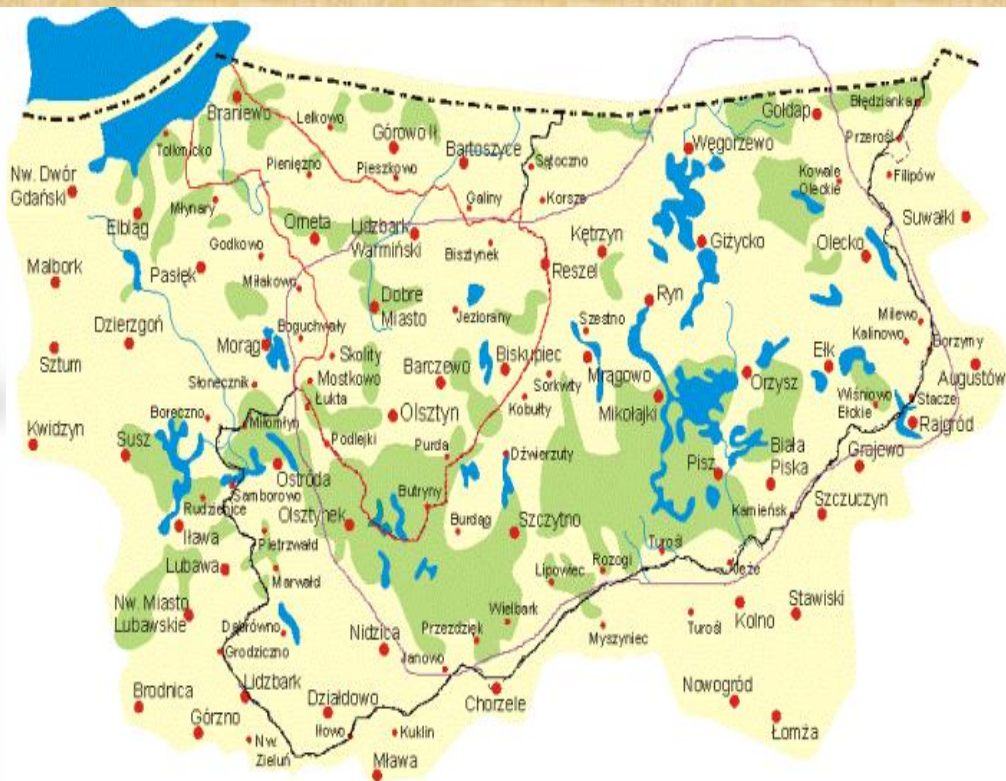
Wiara w siły mas ludowych stała się
poetyckim credo młodego Adalberta
Winklera

FAKT 67

W 1866 obronił doktorat.

FAKT 68

W książce "Nazwy miejscowe polskie Prus Zachodnich, Wschodnich i Pomorza wraz z ich przezwiskami niemieckimi" udowodnił zniemczenie bardzo wielu pierwotnych polskich nazw i przywrócił ich dawne brzmienie.

FAKT 69

Mozna go nazwać rewolucjonistą, ponieważ każde jego działanie nastawione było na wezwanie do walki z zaborcą.

FAKT 70

Podczas jednej z akcji zniszczył rosyjski słup graniczny, dając w ten sposób upust swoim patriotycznym uczuciom.